

NÉPNYELV, NÉPHAGYOMÁNY.

Magyar adomaváltozatok IV.

10. *Furcsa végrendelet.*

A Kassai Kalendárium 1845. évi füzetében találjuk a következő adomát: „Egy angol piperét s pazérlást szerető nejének végrendeletében 500 aranyat hagyott, de azon föltétel alatt, hogy ez összeget, csak halála után használhassa, hogy legalább valamije legyen, mellyből magát tisztességesen eltemettethesse“. (*Mu-lattató tárgyak* c. rész.)

Ezt az adomát „Palócz Testamentom“ c. már 1829-ben közli a Pesti Magy. Kalendárium: „Én ugyan minden vagyonomat Estók ötsémre hagyom, hogy halálom után se mondhasson rólam semmi rosszat, de ösmérem rossz gazdálkodása módját; a' ravaló nézve rendelem, hogy az örökséget tsak hólta után vehesse kezéhez“.

11. *„A jó palócok“.*

A palócok a mult század elején kedvelt adomahősök: a kalendáriumok pedig segítették terjeszteni ezekről a jámbor, egygyüü emberekről a válogatott „elmés, és mulatságos rövid Találmányok“-at. A Váci Kalendárium 1827. évfolyamában (14—15. sz. alatt) kettőt is találunk, amelyik róluk szól.

„Egy szegény egygyüü Palótz Legény soha közönségesen emberekkel nem társalkodott, soha Körtsmában nem vólt, végre az Apja kénszeríti ötet, két garast ád néki, és a Korts-mára küldi, hogy inna, 's kedvet kapna, és az emberek közzé szokna. El megyen, de tsak az ajtónál ült le bellyebb nem mert menni, mivel sokan és nagy kiáltozással vóltak, 's kér magának egy itze bort, azonban a' Musíkásoknak kiáltyák a' Legények: *húzdrá*, ezek hozzá kezdenek a' Musíkához, fel ugrosnak a' Legények tántzba, dobognak, kerengnek ugrosnak. Erre meg ijjed a' Palótz Legény ott hagyta borát ló halálába haza fut. Kérdi az Apja: No fiam vóltál é a' kortsmán? vóltam Apa, de jól adta az Isten hogy bellyebb nem mentem, mert mikor egy kiáltotta *huzzd rá* mindnyájan úgy meg ijedtek a' nagy zugásra a' Legények, hogy ide 's tova oszladoztak reszkedtek, az ajtót keresték, hogy szabadúlhatnának, de ijedtekben rá nem akadtak, én jól jártam, hogy közel értem az ajtót. Ezek pedig tántzoltak,

melly dolgot ő életében soha nem látott, mivel olly helyen nem forgott“.

„Ugyan azon Palócz Legény midőn meg házasodott vólna esztendő múlva feleségének két gyermeke lett, ő az erdőről haza jövén a' Kezébe adgyák mind a' kettőt, meg örül nekiek, egyszer egyiket, másszor másikat tsókolgatja, azonban sírva fakad, 's jajgat, kérdezik, miért sír? hogy ne sírnék úgy mond: mikor mind a' kettő ollyan szép már mellyiket vessük el? azt gondolta az ostoba hogy mint a' Kutyának a' fiait el hányják a' Pusztá Verembe, és tsak egygyet tartanak meg alatta“.

12. Isten százszorosan fizet.

A Váci Kalendáriom 1827. évfolyamában találjuk még a következő kis történetet: „A' Katona egykor halván a Prédikálló Paptól, hogy ha az ember Isten' nevében a' koldusnak valamit ad az Isten néki száz annyit vissza fizet. A' lovát oda adá egy taligás koldusnak, mikor pedig nem győzné várni a' száz annyit minden felé kereskedik, jár, 's kél, azomban az úton egy Prédikátorra akad, a' ki három lovú kotsin jött, 's kérdi ki légyen? ez magát Isten fíjának mondotta. No éppen jól vagyon, mond a' Katona, én Apádat már régen keresem, mert nekem adós száz lóval, de most egyszerre ezzel az három lóval is meg elékszek, betsülettel ki fogta lovait, 's elébb állott vélek“.

A történetke mindenhol közismert (Aarne-Thompson 1735. sz.), magyar népi változatait Honti közli (i. m.). További magyar variánsokat találhatunk még Merényinél (S. I. 211—217. l.) és Vas Gerebennél (i. m. X. 461—463. l.), valamint a Komáromi Kalendáriom 1857. évi füzetében.

Dömötör Sándor.

NÉPI FOGLALKOZÁSOK, NÉPSZOKÁSOK.

Menyasszony-kontyolás.

(Magyar népszokás-tanulmány.)

A menyasszony kontyolásának szertartása nemcsak a névben is kifejezett kontyfeltételt foglalja magában, hanem a fiatal asszony egész külső átváltozását is: elveszik leányságának jelét, a koszorút, pártát, haját kontyba kötik, rá főkötőt, kendőt tesznek s ugyanakkor át is öltöztetik. A kontyolással veszik fel tehát a leányt az asszonyok közösségébe, menyecskét csinálnak a leányból;¹ a konty s a főkötő vagy kendő jelenti az asz-